

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 30/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lukiolaisista, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta ja laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 18 §:n ja opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 7 ja 9 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi lukiolaisista, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta ja laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 18 §:n ja opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 7 ja 9 §:n muuttamisesta (HE 310/2014 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 60/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, johtaja Mika Tammilehto, neuvotteleva virkamies Ville Heinonen, hallitusneuvos Toni Tuomainen ja opetusneuvos Emmi Virtanen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtaja Raakel Tiihonen, Opetushallitus
- apulaiskaupunginjohtaja Piia Rantala-Korhonen, Oulun kaupunki
- kuntayhtymän johtaja Ilkka Pirskanen, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- rehtori Pirkko Majakangas, Helsingin kuvataidelukio
- rehtori Helena Helenius-Lamminparras, Kallion lukio
- rehtori Tatja Karvonen, Peräpohjolan Opisto
- rehtori Hannu Rantala, Sibelius-lukio
- toimitusjohtaja, rehtori Juha Siivonen, Suomen Ilmailuopisto Oy
- rehtori Mauri Ronimus, Iltakoulujen liitto IKLO ry

- toiminnanjohtaja Ritva Saastamoinen, Kaupallisen Opetuksen Edistämislitto
 - erityisasiantuntija Olavi Arra ja erityisasiantuntija Inkeri Toikka, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
 - toiminnanjohtaja Jaana Lehto, Elinkeinoelämän oppilaitokset ry ELO
 - rehtori Markku Aunola, AMEO-verkosto
 - johtava työmarkkinalakimies Teija Metsäranta, Kuntatyönantajat KT
 - toimitusjohtaja (ma.) Minna-Marika Lindström, Sivistystyönantajat ry
 - puheenjohtaja Reija Lepola, Suomen Ammatikoulutuksen Johtajat SAJO ry
 - erityisasiantuntija Päivi Väisänen-Haapanen, Suomen Kuntaliitto
 - rehtori Ari Pokka, Suomen Rehtorit ry
 - hallituksen puheenjohtaja Gun Marit Nieminen, Yksityisten ammatillisten oppilaitosten liitto YAOL ry
 - selvitysmies Ole Norrback
 - urheiluakatemiaohjelman johtaja Markus Kalmari, Suomen olympiakomitea
 - rehtori Pirjo Kauhanen, Vaasan aikuiskoulutuskeskus
 - puheenjohtaja Aki Holopainen, Yksityiskoulujen Liitto ry.
- Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
- työ- ja elinkeinoministeriö
 - Lapuan kristillinen opisto
 - AEL, Elinkeinoelämän koulutuspalvelut
 - Avia College, Finavia Oyj
 - Suomen Urheiluopisto
 - Akava ry
 - Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
 - Elinkeinoelämän keskusliitto EK
 - Finlands Svenska Lärarförbund FSL/OAJ
 - Finlands Svenska Skolungdomsförbund (FSS) rf
 - Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO
 - Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
 - Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
 - Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
 - Suomen Lukiolaisten Liitto ry
 - Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
 - Suomen oppisopimuskoulutuksen järjestäjät ry
 - Valtion liikuntaneuvosto
 - Vammaisfoorumi ry

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki lukiolaissa, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta. Laissa säädettäisiin uusista lukiokoulutuksen sekä ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjille myönnettävän rahoituksen perusteista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lukiolakia ja ammatillisesta peruskoulutuksesta, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta ja opiskelijavaltarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annettuja lakeja.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi rahoituksen määräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella ja muutettavaksi lukiokoulutukseen sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ja ammatilliseen lisäkoulutukseen kohdennettava rahoitus valtion talousarvioon perustuvaksi. Lukiokoulutuksen sekä ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen osalta rahoitus sisältää kunnan rahoitusosuuden. Talousarvioon perustuvaa määrärahaa ehdotetaan korotettavaksi indeksillä.

Lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus

muodostuisi pääasiassa perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksista, joiden osuudet kokonaisrahoituksesta määriteltäisiin lainsäädännössä. Kunkin rahoitusosuuden perusteina huomioitaisiin erilaisia suoritteita, kuten opiskelija-vuodet, tutkinnot ja tutkinnon osat. Rahoitusosuuksien keskinäiset painoarvot sekä niissä huomioitavat suoritteet vaihtelisivat eri koulutusmuodoissa. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä rahoituksen myöntämisperusteet olisivat osittain erilaiset oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa, oppisopimuskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa peruskoulutuksessa, oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa lisäkoulutuksessa.

Varainhoitovuodelle myönnettävä rahoitus ei perustuisi varainhoitovuoden suoritteisiin, vaan varainhoitovuotta edeltävinä vuosina toteutuneisiin suoritteisiin. Koulutuksen järjestäjälle myönnettävä rahoitus perustuisi koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteelliseen osuuteen kaikista huomioitavista suoritteista.

Opiskelijamäärien käyttäminen rahoituksen perusteena korvattaisiin opiskelijavuosilla. Opiskelijavuodella tarkoitettaisiin 365 kalenteripäivää, joiden aikana opiskelija tai tutkinnon suorittaja otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Perusrahoitusosuudessa suoritteina huomioitaisiin toteutuneet opiskelija-vuodet. Lukio-koulutuksessa huomioitaisiin myös lukiolain 20 §:n 4 momentin mukaiset opinnot ja saavutettavuus. Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa opiskelijavuosissa huomioitaisiin koulutusalat ja tutkinnot kertoimilla sekä erityisopetusta saaneet opiskelijat. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa huomioitaisiin lisäksi ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat.

Rahoituksen ajallisia myöntämisperusteita tarkistettaisiin siten, että lukiokoulutukseen ja ammatilliseen perustutkintoon voitaisiin myöntää perusrahoitusta enintään kolmen opiskelija-vuoden ajan. Jos opiskelija on aiemmin suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon perusrahoitusta voitaisiin kuitenkin myöntää enintään kahden opiskelija-

vuoden ajan. Näihin muutoksiin liittyen lisättäisiin lukiolakiin ja ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin säännökset opiskelijan oikeudesta ilmoittautua poissaolevaksi opiskelijaksi.

Suoritusrahoitusosuudessa suoritteina huomioitaisiin suoritettut tutkinnot, ammatillisessa koulutuksessa tutkintojen osat ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen osat ja lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän suoritukset. Ammatillisessa koulutuksessa rahoitusta korotettaisiin lisäksi erityisopetusta saaneiden opiskelijoiden ja vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden suoritteiden perusteella.

Vaikuttavuusrahoitusosuudessa otettaisiin uutena tuloksellisuuden mittarina käyttöön opintojen keskeyttämisen vähentäminen, opiskelija-hyvinvointikysely ja opiskelijan antama työelämäpalaute. Lisäksi oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa vaikuttavuusrahoitus sisältäisi myös tulosmittarin, jossa huomioidaan tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen sekä henkilöstön kelpoisuus ja kehittämistoimenpiteet. Lukio-koulutuksessa uutena mittarina otettaisiin käyttöön jatko-opintoihin sijoittuminen.

Talousarviomäärärahoista kuntaosuuksineen rahoitetaan rahoitusosuuksien lisäksi seuraavat kokonaisuudet: erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän rahoitus ammatillisessa peruskoulutuksessa, majoitusrahoitus sekä harkinnanvarainen rahoitus lukiossa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa. Nämä vähennetään talousarviomäärärahoista ennen rahoitusosuuksien laskeamista. Lisäksi erillisellä määrärahalla korvataan arvonlisävero yksityisille koulutuksen järjestäjille.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain mukaisen erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän perusteella järjestettävän koulutuksen rahoitus perustuisi valtioneuvoston asetuksella säädettävään perushintaan. Erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän perusteella rahoitettavassa koulutuksessa ei olisi suorituksiin tai vaikuttavuuteen perustuvaa rahoitusosuutta,

vaan rahoitus perustuisi opiskelijavuosien määrään.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjille myönnettäisiin rahoitusta myös majoituksen järjestämisestä, joka perustuisi valtioneuvoston asetuksella säädettävään perushintaan.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjille voitaisiin myöntää harkinnanvaraista rahoitusta. Lukiokoulutuksessa harkinnanvarainen korotus sisältäisi erillisen rahoituksen lukion erityiseen koulutustehtävään.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on 25 päivänä maaliskuuta 2014 päättänyt rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta osana julkisen talouden vakauttamista. Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanopäätöksen mukaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan siten, että rahoitus perustuu ensisijaisesti suorituksiin (esim. tutkinnot, osatutkinnot, osaamispisteet) ja tuloksiin, ei opiskeluaikaan.

Hallituksen esitys vastaa rakennepoliittisessa ohjelmassa asetettuja säästö- ym. tavoitteita. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Rahoitusosuudet ja rahoituksen riittävyys

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetussa rahoituslaissa lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa perusrahoitusosuudeksi on määritelty 49,9 %, joka on enimmäismäärä, mitä on voitu ehdottaa ottaen huomioon hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanopäätöksen sisällön. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa perusrahoitusosuus olisi 35 %. Ehdotettu rahoitusjärjestelmä on kokonaisuus, joka ehdotuksen mukaan ohjaa perusrahoituksen kautta tarkoituksenmukaiseen koulutusajkaan, suoritusrahoitusrahoituksen kautta tehok-

kuuteen ja vaikuttavuusrahoituksen kautta laadukkaaseen ja vaikuttavaan toimintaan. Ehdotettu malli tukisi työurien pidentämistä sekä kannustaisi koulutuksen järjestäjiä tehokkaaseen ja vaikuttavaan toimintatapaan ja ohjaamaan opiskelija suorittamaan tutkintoa siinä vaiheessa kun hänen osaamisensa on tutkinnon perusteiden edellyttämällä tasolla. Ammatillisessa aikuis-koulutuksessa malli tukisi hyvän ja laadukkaan henkilökohtaistamisen toteuttamista. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esityksen perustavoitteita. Valiokunta on kuitenkin äärimmäisen huolissaan esitykseen sisältyvistä säästöistä.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevas- ta osasta ilmenee, että rakennepoliittisen ohjelman mukainen rahoitusjärjestelmän uudistaminen vähentäisi koulutuksen järjestäjien rahoitusta yhteensä 191 miljoonaa euroa, josta suurin osa vähenee (178 miljoonaa euroa) vuodesta 2017 alkaen. Vähennyksistä kohdistuisi lukiokoulutukseen noin 22 miljoonan euron säästöt (sisältäen vuodesta 2016 alkaen erityistehtävän rahoituksen puolittamisen), oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen peruskoulutukseen noin 120 miljoonan euron säästöt, oppisopimuskoulutukseen noin 6 miljoonan euron säästöt, oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen lisäkoulutukseen noin 35 miljoonan euron säästöt (sisältäen työelämän palvelutehtävän valtionavustuksen vähentämisen vuodesta 2015 alkaen) ja nykyisten ammatillisten erikoisoppilaitosten toimintaan noin 8 miljoonan euron säästöt.

Ehdotetulla rahoitusmallilla on vaikutuksia rahoituksen jakautumiseen toisen asteen koulutuksen järjestäjien välillä. Malli pohjautuu tu-

loksellisuuteen, jolloin kunkin rahoituskriteerin mukaisella suoriutumisella on osaltaan vaikutus toisen asteen koulutuksen järjestäjän saaman kokonaisrahoituksen määrään. Sivistysvaliokunta pitää ehdotuksen erityisenä ongelmana sitä, että koulutuksen järjestäjät eivät voi etukäteen varmuudella tietää saamansa rahoituksen määrän, sillä se riippuu myös muiden koulutuksen järjestäjien toiminnasta. Ehdotus johtaa tältä osin koulutuksen järjestäjien väliseen suoritekilpailuun, jossa panoksena on oppilaan tutkinto. Pahimmillaan ehdotus voi johtaa tutkintojen vaatimustason tosiasialliseen alenemiseen ja siihen, että koulutuksen järjestäjän ei kannata ottaa oppilaaksi henkilöä, jolla eri syistä johtuen ei ole tasaveroisia mahdollisuuksia suoriutua opinnoistaan kolmessa vuodessa tai ylipäätään valmistua.

Sivistysvaliokunta toteaa, että esityksessä on kyse mittavista säästötoimenpiteistä, jotka kohdistetaan koulutukseen. Valiokunta viittaa viimeksi mietinnössään hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (SiVM 19/2014 vp—HE 304/2014 vp) lausumaansa, että opetuksen ja koulutuksen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden kannalta ylisuuret, kumuloituvat kokonaissäästöt ovat erittäin huolestuttavat. Valiokunta viittaa eduskunnan tämän mietinnön käsittelyn yhteydessä hyväksymään lausumaan tarpeesta arvioida vaalikaudella 2015-2018 kokonaisuudessaan uudelleen opetuksen ja tutkimuksen merkityksen sille yhteiskunnalliselle kehitykselle, jota muun muassa hallitusohjelmissa on tavoiteltu ja tarpeesta laatia selkeän opetuksen ja tutkimuksen rahoituksen kehittämissuunnitelman, jolla rahoitustaso kytketään realistisella tavalla opetuksen ja tutkimuksen keskeisiin tavoiteasetteluihin. Valiokunta pitää tätä lausumaa erittäin tärkeänä.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan pitänyt ehdotettua sääntelyä valtiosääntöoikeudellisesti mahdollisena, mutta kiinnittänyt huomiota sääntelyn vaikeaselkoisuuteen. Osin tämä on johtunut sääntelyn erityisluonteesta, miltä osin

valiokunta on pitänyt olennaisena sitä, että sääntelyn kohderyhmän tulee kyetä ilman vaikeuksia soveltamaan säännöksiä. Toisaalta valiokunta on todennut, että useat esityksen säännösehdotukset on kirjoitettu sellaisella tavalla, että itse säännöksestä ei ilmene, miten sitä on sovellettava. Tällöin perusteluiden merkitys korostuu.

Valiokunta on lisäksi todennut, että siirtymäsäännöksiin liittyvät epävarmuustekijät, mutta myös ehdotetun sääntelyn vaikeaselkoisuus, aiheuttavat sen, että ehdotusten kokonaisvaltainen arviointi perustuslain 16 §:n 2 momentin valossa on hankalaa. Tämän vuoksi sääntelyn tosiasiallisia vaikutuksia sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen on perustuslakivaliokunnan mielestä välttämätöntä seurata tarkoin ja ryhtyä toimenpiteisiin, jos nuorten tosiasialliset ja yhtäläiset mahdollisuudet saada koulutusta heikenevät (ks. myös PeVL 44/2014 vp, s. 3/II). Perustuslakivaliokunta on ehdottanut, että sivistysvaliokunta tekisi lausumaehdotuksen eduskunnalle edellä todetusta seurannasta, joka mahdollistaa eduskunnan kokonaisarvion määräajassa lainmuutosten voimaantulosta. Sivistysvaliokunta ehdottaa asiasta lausumaa. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt välttämätömänä, että sivistysvaliokunta varmistaa sääntelyn sisällöllisen virheettömyyden ja tekee esitykseen tarvittavat muutokset. Jäljempänä yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin valiokunta on tehnyt ehdotukseen sekä teknisluonteisia että selventäviä muutoksia.

Perusrahoituksen opiskelijavuodet ja näiden rajaus

Hallituksen esityksessä esitetty kolmen opiskelijavuoden rajaus rahoituksen perusteena perustuu hallituksen päätökseen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta osana julkisen talouden suunnitelmaa, jonka mukaan vuodesta 2017 alkaen rajataan lukion sekä ammatillisen koulutuksen tutkintotavoitteisesta opiskelijasta koulutuksen järjestäjälle myönnettävä perusrahoitus enintään kolmeen vuoteen.

Hallituksen esityksessä lukiokoulutuksessa perusrahoituksen enimmäisopiskelijavuosimää-

rä rajataan kolmeen vuoteen ja ammatillisessa peruskoulutuksessa kolmeen tai kahteen opiskelijavuoteen lukuun ottamatta erityistä koulutustehtävää erityisopetuksessa, jossa rahoituksen enimmäisopiskelijavuosimäärä olisi neljä vuotta.

Sivistysvaliokunta korostaa, että kolmen vuoden rajausta ei koske suoritus- eikä vaikuttavuusrahoitusta. Hallituksen esityksessä ei esitetä muutettavaksi lukiolain 24 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaisesti lukion oppimäärän tulee suorittaa enintään neljässä vuodessa, jollei opiskelijalle perustellusta syystä myönnetä suoritusajaksi pidennystä. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi myöskään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n 1 momenttia, jonka mukaan opiskelijan tulee suorittaa opintonsa enintään yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määriteltä alkua pidemmässä ajassa (esim. laajuudeltaan kolmivuotinen ammatillinen perustutkinto enintään neljässä vuodessa), jollei opiskelijalle perustellusta syystä myönnetä suoritusajaksi pidennystä. Valiokunta korostaa, että laissa säädetty lukion oppimäärän ja ammatillisen perustutkinnon suoritusajaksi edelleen mahdollistaa opiskelijan kannalta opintojen suorittamisen nykytuotoisesti.

Valiokunta on kantanut huolta myös kahden yhtäaikaisen tutkinnon (ammatillinen peruskoulutus ja lukiokoulutus) suorittajan asemasta. Saadun selvityksen mukaan ammatillisen perustutkinnon suorittamista koskee normaali perus- (enintään 3 v), suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus, kun taas lukio-opintojen rahoitus muodostuu kurssien suorituksista sekä suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksesta. Näin ollen kahden tutkinnon suorittamisessa yhtä aikaa vain ammatillisessa koulutuksessa osa rahoituksesta perustuu opiskeluajaksi, kun muutoin rahoitus perustuu suoritteisiin, joita kolmen vuoden aikaraja ei koske.

Lakiesityksen 2 §:n 6 kohdan mukaan opiskelijavuodella tarkoitetaan 365:tä kalenteripäivää, joiden aikana opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on toisaalta pidetty epäkohtana, että opiskelijan suoriutuessa opinnoistaan kol-

messa vuodessa kalenteripäiviin perustuva laskentatapa vähentää perusrahoitusta viimeisen kesäkauden, eli 2—2½ kuukauden ajalta. Toisaalta on esitetty huoli, että oppilaitoksen ei kannata edistää oppilaan valmistumista kolmannen vuoden keväällä, vaan vasta neljännen vuoden syyslukukaudella, jolloin koulu saa rahoituksen täysimääräisenä.

Valiokunnan saamassa selvityksessä on korostettu, että rahoituksen perusteena huomioidaan perusrahoituksen lisäksi myös opiskelijoiden suoritukset (tutkinnon osat ja tutkinnot), joten koulutuksen järjestäjän ei kannata keinotekoisesti pitkittää opiskeluajaa, vaan mahdollistaa suoritusten tekeminen opiskelijan kannalta mahdollisimman toimivasti. Tällöin koulutuksen järjestäjä voi enimmäisopiskelijavuosimäärän puitteissa ottaa uusia opiskelijoita edellisten valmistuessa, joista kertyy sekä perusrahoitusta (opiskelijavuodet) että suoritusrahoitusta (tutkinnon osat ja tutkinnot).

Lukiokoulutuksessa opiskeluajan päättymisen liittyy ylioppilaskirjoitusten ja ylioppilastutkinnon saamisen määrittämään rytmiin (yleisimmin opinnot alkavat syksyllä ja päättyvät keväällä). Koulutuksen järjestäjille ei synny haittaa siitä, että lukiokoulutuksessa opiskeluajaksi on tyypillisesti 3 opiskelijavuoden sijaan n. 2,8 opiskelijavuotta, koska opiskelijavuosimäärä muodostuu kaikilla koulutuksen järjestäjillä samantapaisesti opiskelijavuosien rahoituksen määrän perusteella kaikkien koulutuksen järjestäjien opiskelijavuosien kokonaiskertymään.

Lukiokoulutuksen erityinen koulutustehtävä

Hallituksen esityksessä ehdotetun rahoitusmallin perusteella erityisen koulutustehtävän saaneille lukiokoulutuksen järjestäjille myönnetään perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusta samoilla perusteilla kuin muille lukiokoulutuksen järjestäjille. Edellä mainitun rahoituksen lisäksi erityiselle koulutustehtävälle varataan ehdotetun 19 §:n 2 momentin perusteella harkinnanvaraisen rahoituksen myöntämiseksi enintään 0,95 prosenttia valtion talousarviossa päätettävästä määrärahasta, mikä vastaa noin puolta nykyisestä erityisen koulutustehtävän korotuk-

sesta ja on vuoden 2013 tasolla hieman yli 6 miljoonaa euroa, jolla on tarkoitus edellä mainitun rahoitusosuuksien lisäksi tukea erityisen koulutustehtävän saaneita koulutuksen järjestäjiä.

Rakennepoliittisen ohjelman mukaan lukio-koulutuksen erityisen koulutustehtävän lisärahoitus puolitetaan vuodesta 2015 lukien, tätä ei ole kuitenkaan vielä toteutettu. Uusi hallitus ja eduskunta päättävät toteutetaanko puolitus vuoden 2016 osalta nykyisten valtiontalouden kehysten mukaisesti. Nykyisinkin erityisen koulutustehtävän korotus on harkinnanvarainen. Merkittävä osa erityisen koulutustehtävän saaneista lukiokoulutuksen järjestäjistä ei saa erityisen koulutustehtävän perusteella harkinnanvaraista korotusta.

Suurin osa erityisen koulutustehtävän saaneista lukioista voi ottaa erityiseen koulutustehtävään otettavien opiskelijoiden lisäksi muita opiskelijoita, joista koulutuksen järjestäjä saa rahoitusta samoilla perusteilla kuin muutkin koulutuksen järjestäjät.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tulevalla hallituskaudella päätetään erityisen koulutustehtävän rahoituksen myöntämisen edellytyksistä. Kolmen opiskelijavuoden rajausta ei koske koko myönnettävää rahoitusta, vaan ainoastaan perusrahoitusta. Näin laissa säädetty oppimäärän suoritusoikeus edelleen mahdollistaa opintojen suorittamisen nykymuotoisesti. Kolmen opiskelijavuoden rajausta jättää lisärahoituksen (2—2,5 kk) kesäajalta perusrahoitukseen niille opiskelijoille, joiden opiskeluaika on alkanut syksyllä ja jatkuu neljännelle vuodelle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut selvityshenkilöt selvittämään erityisten koulutustehtävien asemaa ja tarvetta. Sivistysvaliokunta pitää tätä selvitystyötä erittäin tärkeänä. Valiokunta korostaa näiden lukioiden mahdollisuutta antaa syventävää oppia ja taitoja erityisaloillaan. Käsiteltävänä olevan uudistuksen vaikutuksia erityisen koulutustehtävän saaneille lukioille tulee seurata kiinteästi. Valiokunta ehdottaa tästä asiasta ja aiemmin todetusta rahoituksen suhteellisuudesta ja ennakoimattomuudesta lausumaa. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on muun muassa korostettu, että valtaosalle urheilulukioissa opiskelevista huippu-urheilijoista kolmen vuoden valmistumisaikataulu on mahdoton. Uran aikana joustava opiskelumahdollisuus on urheilijoille välttämätön, sillä he kohtavat usein vaikeuksia opiskelun ja urheilun yhteensovittamisessa mm. päivittäisen harjoittelun, valmennusleirien ja kilpailumatkojen johdosta. Merkittävä osa olympiatason urheilijoista käy nykyisin urheilulukion. Valiokunta toteaa, että urheilulukioissa oli vuoden 2013 lopulla 2 370 opiskelijaa. Lisäongelman ehdotetun rahoitusjärjestelmän kannalta muodostaa vielä se, että lukiokoulutuksessa käyttöön otettava mittari jatko-opintoihin sijoittumisesta ei välttämättä tunnista huippu-urheilijoiden urheilu-uraa ja urapolkua urheilusta muuhun elämään.

Yksityisten koulutuksen järjestäjien arvonlisäverosta

Yksityiselle koulutuksen järjestäjälle korvattaisiin arvonlisävero euro-eurosta periaatteen mukaisesti kyseiseen koulutusmuotoon liittyen. Hallituksen esityksen 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että pykälän 2 momentissa säädetäisiin nykyistä vastaavalla tavalla, ettei yksityiselle lukiokoulutuksen järjestäjälle myönnetä rahoitusta perustamishankkeiden arvonlisäveroista, jos valtioneuvoston asetuksessa säädetty perustamishankkeen kokonaiskustannuksen alaraja ylittyy.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on tarkoitus vielä neuvotella siitä, että jatkossa myös lukiokoulutuksen järjestäjät voisivat saada arvonlisäverokorvauksen myös perustamishankkeiden arvonlisäverosta. Tarkoituksenmukaista olisi, että yksityiset lukiokoulutuksen järjestäjät saisivat arvonlisäverokorvauksen, koska jatkossa ei ole mahdollista saada erillisiä valtionavustuksia perustamishankkeille, jotka poistuvat kuntien peruspalvelujen valtionosuusuu-distuksesta johtuen vuodesta 2015 alkaen. Sivistysvaliokunta pitää tätä tavoitetta tärkeänä.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. lakiehdotus**

1 §. Soveltamisala. Valiokunta ehdottaa, että 1 momentista poistetaan maininta valtion liikelaitoksesta, sillä lain soveltamisen kannalta relevantteja liikelaitoksia ei enää ole.

Valiokunta ehdottaa muutettavaksi 2 momenttia siten, että rahoitusta ei makseta ansio- ja liikennelentäjäkoulutuksesta vaan rahoitusta myönnetään tähän koulutukseen.

2 §. Määritelmät. Edellä 1 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin 1 kohdasta poistettavaksi maininnan valtion liikelaitoksesta.

3 §. Myönnettävä rahoitus. Valiokunta ehdottaa, että 2 momentin viimeinen virke poistetaan, sillä samansisältöinen virke sisältyy jo 1 momenttiin. Muutos ei vaikuta pykälän asiasisältöön.

4 §. Kunnan omarahoitusosuus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin laskentasääntöä tarkennetaan siten, että se vastaa kunnan omarahoitusosuuden laskentaa siten kuin on ollut tarkoitus. Muutos on välttämätön kunnan omarahoitusosuuden laskennan säilyttämiseksi nykyistä laskentaa vastaavasti.

Valiokunta ehdottaa myös, että 3 momenttia tarkennetaan siten, että momentista käy selkeästi ilmi ammattikorkeakoulujen rahoitusmuutoksesta aiheutuva erä, jolloin siihen voidaan viitata 1 momentissa.

7 §. Arvonlisäveron korvaaminen yksityisille koulutuksen järjestäjille. Valiokunta ehdottaa, että 1 momenttia täsmennetään ja selkeytetään siten, että varainhoitovuonna arvonlisäverokorvaukseen ovat oikeutettuja yksityiset koulutuksen järjestäjät, jotka saavat rahoituslaissa tarkoitettua rahoitusta niin kauan kuin koulutuksen järjestämislupa on voimassa. Arvonlisäverokorvausta ei makseta takautuvasti koulutuksen järjestäjälle, sen jälkeen kun sen järjestämisluvan

mukainen toiminta on päättynyt. Ehdotetulla täsmennyksellä on tarkoitus varmistaa, että kutakin tilikautta koskeva arvonlisäverokorvaus maksetaan vain kertaalleen. Lisäksi momenttia täsmennetään siten, että arvonlisäverokorvaus maksetaan koulutuksen järjestäjälle hakemuksetta.

Ehdotettu ammatillista lisäkoulutusta ja opipisipimuskoulutusta koskeva täsmennys on tarpeen, sillä hallituksen esityksessä ehdotetun muotoilun perusteella koulutuksen järjestäjät saisivat kaikkiin arvonlisäveroihin korvausta, joka ei vastaa nykytilaa. Arvonlisäverokorvauksen määrä suhteutettaisiin koulutuksen järjestäjän saamaan kokonaisrahoitukseen.

10 §. Opiskelijan ottaminen huomioon perusrahoituksen perusteena lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa. Valiokunta ehdottaa 2 momentin toiseen virkkeeseen teknisluonteisen korjauksen virkkeen tarkoituksen selkeyttämiseksi.

16 §, Perusrahoitus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 5 momenttiin tehdään teknisluonteisia rakenteellisia muutoksia sekä korjataan kirjoitusvirheitä. Momenttiin ehdotettavien muutosten tarkoituksena on selkeyttää säännöstä. Muutos koskee säännöksen kirjoittamistapaa eikä sitä ehdoteta muutettavaksi sisällöllisesti.

Pykälän 8 momentin asetuksenantovaltuutussäännöksestä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana maininta perusrahoituksen keskinäisestä jakaantumisesta, koska ehdotetun 14 §:n 2 momentissa on vastaava säännös. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi sana ”rahoitusperusteista”.

17 §. Suoritusrahoitus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttia täsmennetään siten, että siinä viitataan lukiolain 18 §:ssä säädettyyn ylioppilastutkintoon. Lisäksi 1 momenttiin ehdotetaan kirjoittamistapaa koskeva täsmennävä muutos, joka ei vaikuta säännöksen asiasisältöön.

Pykälän 4 momentin asetuksenantovaltuutussäännöksestä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana säännös perusrahoituksen ja suoritusrahoituksen keskinäisestä jakaantumisesta, koska

ehdotetun 14 §:n 2 momentissa on vastaava säännös. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi sana ”rahoitusperusteista”.

Asetuksenantovaltuutussäännökseen ehdotetaan lisättäväksi valtuutus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin suoritteina huomioitavista ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavista tutkinnoista sekä tutkintoon oikeuttavista opinnoista. Ehdotetun valtuutussäännöksen lisäyksen tarkoituksena on turvata niiden koulutuksen järjestäjien rahoitus, joiden opiskelijat saavat International Baccalaureate -tutkinnon ja Reifeprüfung-tutkinnon. Käytännössä Reifeprüfung-tutkinto ei sisällä lukion oppimäärää. Helsingin eurooppa-koulu ei kuulu ehdotetun lain piiriin, koska sen rahoituksesta päätetään vuosittain valtion talousarviossa. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että koulutuksen järjestäjä saisi jokaisesta suoritetusta International Baccalaureate -tutkinnoista ja Reifeprüfung-tutkinnoista rahoitusta lukion oppimäärän perusteella.

18 §. *Vaikuttavuusrahoitus.* Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttia täsmennetään siten, että siinä viitataan edellä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tutkintoja ja opintoja suorittaneisiin. Muutos koskee säännöksen kirjoittamistapaa eikä sitä ehdoteta muutettavaksi sisällöllisesti.

Pykälän 4 momentin asetuksenantovaltuutussäännökseen ehdotetaan lisättäväksi valmistelun yhteydessä pois jäänyt valtuutussäännös säätää valtioneuvoston asetuksella vaikuttavuusrahoituksen kertoimista. Valtuutussäännöksestä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana säännös vaikuttavuusrahoituksen keskinäisestä jakaantumista, koska ehdotetun 14 §:n 2 momentissa on vastaava säännös. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi sana ”rahoitusperusteista”.

23 § *Suoritusrahoitus.* valiokunta ehdottaa, että pykälän 5 momenttia selkeytetään lisäämällä 5 momenttiin viittaus pykälän 2-4 momenttiin. Niissä tarkoitettut tutkinnon ja koulutuksen osat otetaan huomioon osaamispisteiden laajuuden perusteella.

24 §. *Vaikuttavuusrahoitus.* Valiokunta ehdottaa, että 1 momenttiin lisättäisiin uusi 5 kohta työnantajapalautteesta. Työnantajapalautteella mitattaisiin ammatilliselle koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista suhteessa työelämävastaavuuteen. Vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena käytettävää työnantajapalautetta kerättäisiin vuosittain työssäoppimispaikoilta.

Valiokunta ehdottaa muutettavaksi 2 momentin säännöstä siten, että siinä säädettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriölle annettavasta asetuksenantotoimivaltuudesta säätää opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella työnantajapalautteen väittämistä ja pisteytyksestä. Ehdotetun valtakunnallisen työnantajapalautteen väittämät liittyisivät ammatilliselle koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin ja työelämävastaavuuteen.

29 §. *Rahoitusosuudet.* Lakiehdotuksen 54 §:n mukaan saamatta jäänyt rahoitus taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetussa päätöksessä myönnetty saamatta jäänyt rahoitus otetaan huomioon seuraavan mahdollisen varainhoitovuoden rahoitusta myönnettäessä. Valiokunta ehdottaa, että rahoitusosuuksia koskevaa säännöstä täsmennetään siten, että talousarviossa päätetystä määrärahasta vähennettäisiin myös 54 §:ssä tarkoitettu saamatta jäänyt rahoitus. Tällä tarkoitetaan sellaisia rahoituseriä, jotka maksetaan takautuvasti, jos oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetyin määräajan päättymisen jälkeen on ilmennyt uusia rahoituksen määrään vaikuttavia tietoja, jotka eivät ole olleet koulutuksen järjestäjän tiedossa. Saamatta jääneen rahoituksen maksaminen voi perustua myös oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetussa päätöksessä myönnettyyn rahoitukseen. Suhteellisessa rahoitusjärjestelmässä yhden koulutuksen järjestäjän rahoituksen määrän kasvattaminen puuttuneiden suoritteiden perusteella tarkoittaa sitä, että muille järjestäjille on kyseisenä varainhoitovuonna maksettu liikaa rahoitusta. Takautuvasti maksettavat rahoituserät otettaisiin ehdotuksen mukaisesti huomioon seuraavan mahdollisen varainhoitovuoden rahoitusta myönnettäessä, koska varainhoitovuodelle jo myönnet-

tyä kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoitusta ei ole perusteltua enää muuttaa jonkin koulutuksen järjestäjän saamatta jääneen rahoituksen vuoksi.

31 §. Perusrahoitus. Saamansa lisäselvityksen perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa, että 1 momenttia muutetaan siten, että siitä käsis selkeämmin ilmi, kuinka koulutuksen järjestäjäkohtaisten suoritteiden kokonaismäärä laskettaiisiin.

32 §. Suoritusrahoitus. Saamansa lisäselvityksen perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa, että 1 momenttia muutetaan siten, että siitä käsis selkeämmin ilmi, kuinka koulutuksen järjestäjäkohtaisten suoritteiden kokonaismäärä laskettaiisiin.

33 §. Vaikuttavuusrahoitus. Valiokunta ehdottaa, että 1 momenttiin lisättäisiin työnantajapalautetta koskeva säännös. Työnantajapalautteella mitattaisiin ammatilliselle koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista suhteessa työelämävastaavuuteen. Vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena käytettävää työnantajapalautetta kerättäisiin vuosittain työnantajilta.

Valiokunta ehdottaa lisättäväksi oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulutusta vastaavalla tavalla opetus- ja kulttuuriministeriölle annettavasta asetuksenantotoimivaltuudesta säättää opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella opiskelijajahyvintikyselyn ja työnantajapalautteen väittämistä ja pisteytyksestä. Ehdotetun valtakunnallisen työnantajapalautteen väittämät liittyisivät ammatilliselle koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin ja työelämävastaavuuteen.

34 §. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusosuudet. Edellä 29 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavan muutoksen tekemistä pykälän 1 momenttiin.

35 §. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusosuudet. Edellä 29 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavan muutoksen tekemistä pykälän 1 momenttiin.

36 §. Opiskelijavuosien laskenta oppisopimuskoulutuksessa. Valiokunta ehdottaa 2 momenttiin teknisluonteisen korjauksen.

37 §. Perusrahoitus. Valiokunta ehdottaa, että 4 momentin ensimmäisen virkkeen asiasisältöä selvennetään vaihtamalla sana "laskennan" sanaksi "rahoituksen".

40 § Vaikuttavuusrahoitus. Valiokunta ehdottaa, että 1 momenttiin lisättäisiin työnantajapalautetta koskeva säännös. Työnantajapalautteella mitattaisiin ammatilliselle koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista suhteessa työelämävastaavuuteen. Vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena käytettävää työnantajapalautetta kerättäisiin vuosittain oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan työnantajalta.

Valiokunta ehdottaa lisättäväksi oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulutusta vastaavalla tavalla opetus- ja kulttuuriministeriölle annettavasta asetuksenantotoimivaltuudesta säättää opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella opiskelijajahyvintikyselyn ja työnantajapalautteen väittämistä ja pisteytyksestä. Ehdotetun valtakunnallisen työnantajapalautteen väittämät liittyisivät ammatilliselle koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin ja työelämävastaavuuteen.

51 §. Tietojen tarkastus. Valiokunta ehdottaa, että 1 momentin ensimmäisen virkkeen pykäläviittaus täydennetään viittaamaan 50 §:n 1 momenttiin.

58 §. Voimaantulo. Valiokunta ehdottaa, että 58 §:n 4 momenttia muutetaan siten, että lain 10 §:ää ei sovellettaisi myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuosille 2017 ja 2018. Lain 10 § koskee sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusta, joten ehdotettua siirtymäsäännöstä sovellettaisiin sekä lukiokoulutukseen että ammatilliseen peruskoulutukseen.

lakiehdotuksen 59 §:n 4 momentin säännös on ehdotetun muutoksen vuoksi tarpeeton.

Varainhoitovuosien 2017 ja 2018 rahoituksen perusteena käytetään vuosien 2015 ja 2016 opiskelijamäärätietoja ja vuosina 2015 ja 2016 voimassa olevan rahoitusta koskevan lainsäädännön mukaan opiskelija voidaan lukea rahoituksen perusteeksi neljän vuoden ajan, joten muutos ehdotus tekee tarpeettomaksi myös 59 §:n 4 momentin maininnan neljästä opiskeluvuodesta.

Varainhoitovuodesta 2019 lukien käytetään perusrahoituksen perusteena ehdotetun rahoituslain mukaisia opiskelijavuosia. Osa rahoituksen perusteena huomioitavista opiskelijoista on aloittanut opintonsa ennen 1.1.2017. Tältä osin tiedot opiskelijoiden aiemmasta opiskeluajasta ovat selvitettävissä koulutuksen järjestäjien opintohallintojärjestelmistä ja tiedot tulee siirtää takautuvasti todennetun osaamisen rekisteriin.

Valiokunta ehdottaa myös, että pykälään lisätään uusi 6 momentti. Jotta rahoitus voidaan määritellä vuosille 2018 ja 2019 uusien suoritteiden perusteella, tulee koulutuksen järjestäjän toimittaa rahoituksen perusteena olevat tiedot opiskelijavuosina vuodelta 2016. Vuoden 2016 tietoja ei tarvita oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa määrittämään vanhan opiskelijatyövuosipohjaisen rahoitusjärjestelmän suoritteita, joten tiedonkeruussa voidaan siirtyä 2016 alusta opiskelijavuosiin perustuaan tiedonkeruuseen.

59 §. Opiskelijavuosien ja lukion oppimäärän laskentaa koskevat siirtymäsäännökset lukio-koulutuksessa. Edellä 58 §:n kohdalla todettuun viitaten pykälän 4 momentti on tarpeeton, joten valiokunta ehdottaa sen poistamista. Muutoksen myötä hallituksen esityksen 5 momentti siirtyy uudeksi 4 momentiksi.

60 §. Lukiokoulutuksen harkinnanvaraista rahoitusta ja rahoitusosuuksia koskevat siirtymäsäännökset. Valiokunta ehdottaa, että 1 momenttiin lisätään tarkennus, jonka mukaan siirtymäsäännöksellä ei poiketa erityiseen koulutustehtävään varattavasta määrästä. Erityisen kou-

lutustehtävän harkinnanvaraiselle rahoitukselle on ehdotetun 19 §:n 2 momentin perusteella tarkoitus varata 0,95 prosenttia. Ehdotettu siirtymäsäännöksen pykälämuotoilu on epäselvä ja jättää tulkinnanvaraa sen suhteen, koskeeko säännös myös erityisen koulutustehtävän harkinnanvaraiselle rahoitukselle varattavaa määrää.

64 §. Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien huomioiminen oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuotojen selkeyttämistä. Muutos ei vaikuta pykälän asiasisältöön.

65 §. Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusosuuksia koskevat siirtymäsäännökset. Valiokunta ehdottaa, että 1-3 momentissa olevat opisopimuskoulutuksena järjestettävää ammatillista lisäkoulutusta vuosina 2017-2019 koskevat pykäläviittaukset muutetaan viittaamaan lain 35 §:n 1 momenttiin.

2. lakiehdotus

34 §. Muutoksenhaku. Eduskunta on hyväksynyt 3.3.2015 hallituksen esityksen eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta (HE 230/2014 vp). Ehdotettu pykälä on ristiriidassa eduskunnan hyväksymän muutoksen kanssa. Tämän vuoksi siviisvaliokunta ehdottaa, että 2 momentti muutetaan vastaamaan jo hyväksytyyn pykälän muotoilu ja että momenttiin lisätään uusi 6 kohta. Tämän vuoksi poistetaan ehdotus muuttaa momentin 4 kohta.

3. lakiehdotus

27 c §. Opiskelupaikan vastaanottaminen. Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen laeiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 25 §:n ja opintotukilain 7 §:n muuttamisesta (HE 211/2014), jossa ehdotettiin lisättäväksi lakiin uusi 27 c §. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa nyt ehdotetun pykä-

län numeroinnin muuttamista. Muutoksen vuoksi valiokunta ehdottaa muutoksen myös johtolauseeseen.

44 §. Muutoksenhaku. Edellä 2. lakiehdotuksen 34 §:n kohdalla lausuttuun viitaten sivistysvaliokunta ehdottaa, että 3 momentti muutetaan vastaamaan jo hyväksytyyn pykälän muotoilua ja että momenttiin lisätään uusi 6 kohta. Tämän vuoksi poistetaan ehdotus muuttaa momentin 4 kohta.

Säätämisyjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että 4 ja 5 lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina.

*että 1 lakiehdotus hyväksytään muutettuna (**Valiokunnan muutosehdotukset**),*

*että 2 lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 34 § muutettuna (**Valiokunnan muutosehdotukset**),*

*että 3 lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 27 c ja 44 § muutettuina (**Valiokunnan muutosehdotukset**) ja*

*että hyväksytään 2 lausumaa (**Valiokunnan lausumaehdotus**).*

1.

Laki

lukiolaissa, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle (*poist.*) myönnettävästä rahoituksesta sellaista tehtävää varten, josta säädetään:

1) lukiolaissa (629/1998);

2) ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/1998);

3) ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998).

Tässä laissa säädetään lisäksi kunnan laskennallisesta omarahoitussosuudesta 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituissa laeissa tarkoitetun koulutuksen sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatilliseen perustutkintoon tai tutkinnon osaan valmistavan koulutuksen rahoitukseen (*kunnan omarahoitussosuus*) sekä ansio- ja liikenneelentäjäkoulutukseen myönnettävästä rahoituksesta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *yksityisellä koulutuksen järjestäjällä* rekisteröityä yhteisöä ja säätiötä (*poist.*), ei kuitenkaan yliopistolaisissa (558/2009) tarkoitettua yliopistoa;

(2—6 kohta kuten HE)

2 luku

Rahoituksen yleiset määräytymisperusteet ja kunnan omarahoitusosuus

3 §

Myönnettävä rahoitus

(1 mom. kuten HE)

Koulutuksen järjestäjälle myönnettävä rahoitus 1 momentissa tarkoitetuista rahoitusosuuksista perustuu koulutuksen järjestäjän huomioon otettavien suoritteiden suhteellisiin osuuksiin kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista. Suoritteiden suhteellisten osuuksien laskennassa otetaan huomioon, mitä suoritteiden laskentaperusteista ja kertoimista säädetään. Ammatillisen lisäkoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen perusrahoitusta voidaan kuitenkin kohdentaa laskennallisesta perusteesta poiketen sen mukaan kuin 31 ja 37 §:ssä tarkemmin säädetään. (*Poist.*)

(3—5 mom. kuten HE)

4 §

Kunnan omarahoitusosuus

Lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan omarahoitusosuutta laskettaessa 3 §:n 1 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu lukiolaisista ja ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutuksen sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua ammatilliseen perustutkintoon tai tut-

kinnon osaan valmistavan koulutuksen valtion rahoitus kerrotaan luvulla 0,9975. Saatuun euromäärään lisätään varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävänä vuonna valtion oppilaitosten ja yliopistojen harjoittelukoulujen opiskelijoiden edellä mainituissa koulutuksissa suorittamien opiskelijavuosien lukumäärän ja 4 momentissa tarkoitettua opiskelijavuosikohtaisen laskennallisen valtion rahoituksen tulon euromäärä sekä 3 momentissa tarkoitettu ammattikorkeakoulujen rahoitusmuutoserä.

(2 mom. kuten HE)

Kunnan omarahoitusosuuteen lisätään vuosittain *ammattikorkeakoulujen rahoitusmuutoserä, joka on 290 948 000 euroa* vuoden 2015 tasossa. *Kunnan omarahoitusosuudesta vähennetään 40 600 000 euroa* vuoden 2017 tasossa.

(4 mom. kuten HE)

5 ja 6 §

(Kuten HE)

7 §

Arvonlisäveron korvaaminen yksityisille koulutuksen järjestäjille

Lain 3 §:n 1 momentin perusteella rahoitusta saavalle yksityiselle koulutuksen järjestäjälle korvataan hakemuksetta varainhoitovuonna varainhoitovuotta edeltävän vuoden huhtikuun loppuun mennessä viimeisimpien vahvistettujen tilinpäätöstietojen mukaiset arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettua arvonlisäverot, jotka sisältyvät tämän lain perusteella rahoitettavien tehtävien toteuttamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Ammatillisen lisäkoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen osalta arvonlisäveroista korvataan kuitenkin se osuus, joka vastaa tämän lain perusteella edellä mainittuun koulutukseen myönnettävää rahoitusta koulutuksen järjestäjän mainitun koulutuksen kokonaisrahoituksesta. Korvauksen maksamista varten varataan valtion talousarvioon erillinen määräraha ja siihen liittyvä 4 §:ssä tarkoitettu kuntien rahoitusosuus.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

8 ja 9 §
(Kuten HE)

10 §

Opiskelijan ottaminen huomioon perusrahoituksen perusteena lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa

(1 mom. kuten HE)

Tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta lukio-
laissa tarkoitettuun lukiokoulutukseen valmista-
vaan koulutukseen eikä ammatillisesta perus-
koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun am-
matilliseen peruskoulutukseen valmentavaan
koulutukseen. Ammatillisesta peruskoulutuk-
sesta annetun lain 20 §:n 2 momentissa tarkoit-
tun erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän
perusteella järjestettävän koulutuksen rahoituksen
enimmäisajasta säädetään 26 §:ssä.

11—13 §
(Kuten HE)

3 luku

Lukiolaissa tarkoitettun koulutuksen rahoituksen määräytyminen koulutuksen järjestäjälle

14 ja 15 §
(Kuten HE)

16 §

Perusrahoitus

(1—4 mom. kuten HE)

Koulutuksen järjestäjä saa lisäksi saavutetta-
vuuskorotusta Suomessa järjestettävästä lukio-
koulutuksesta, jos kunnan alueella järjestettä-
vän koulutuksen kaikkien koulutuksen järjestäji-
en yhteenlaskettu alle 18 vuotta täyttäneenä
aloittaneiden opiskelijoiden opiskelijavuosi-
määrä on alle 200 suomen- tai ruotsinkielisessä
koulutuksessa. *Saavutettavuuskorotus koskee ai-
noastaan alle 18 vuotta täyttäneenä opintonsa
aloittaneiden opiskelijavuosia, joita painote-*

*taan eri kertoimilla. Mikäli koulutuksen järjes-
täjä järjestää koulutusta useamman kuin yhden
kunnan alueella, lasketaan mahdollinen saavu-
tettavuuskorotus kuntakohtaisesti oppilaitos-
kohtaisten opiskelijavuosimäärien perusteella.
Mikäli koulutuksen järjestäjä saa saavutetta-
vuuskorotusta, sitä korotetaan syrjäisyyden pe-
rusteella erillisellä kertoimella, jos koulutusta
järjestetään kunnassa, jonka kunnan peruspal-
velujen valtiosuudesta annetun lain 26 §:n
mukainen syrjäisyytluku on suurempi tai yhtä
suuri kuin 1,2.*

(6 ja 7 mom. kuten HE)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tar-
kemmin perusrahoituksen (*poist.*) kertoimista,
laskennasta, (*poist.*) ja laskentakriteereistä.

17 §

Suoritusrahoitus

Koulutuksen järjestäjälle myönnetään suori-
tusrahoitusta *lukiolain 18 §:ssä säädetyn yliop-
pilastutkinnon suoritusmäärien* sekä *lukiolain 7
§:ssä säädetyn lukion oppimäärän suoritusmää-
rien perusteella* tai *ylioppilastutkinnon järjes-
misestä* annetun lain 17 §:ssä tarkoitettujen eräi-
den ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavien tut-
kintojen *tai tutkintoon oikeuttavien* opintojen
perusteella. Ulkomailta järjestettävässä lukio-
opetuksessa olevista opiskelijoista myönnetään
rahoitusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla on
kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tar-
kemmin suoritusrahoituksen (*poist.*) kertoimis-
ta, laskennasta, (*poist.*) laskentakriteereistä *ja
suoritteina huomioitavista ylioppilastutkintoa
tasoltaan vastaavista tutkinnoista sekä tutkin-
toon oikeuttavista opinnoista.*

18 §

Vaikuttavuusrahoitus

Koulutuksen järjestäjälle myönnetään vaikut-
tavuusrahoitusta *17 §:n 1 momentissa tarkoitet-
tuja tutkintoja ja opintoja suorittaneiden opiske-*

lijoiden jatko-opintoihin sijoittumisen, lukio-opintojen keskeyttämisen vähentymisen ja opiskelijahyvintikyselyn pisteetyksen perusteella. Ulkomailla järjestettävässä lukio-opetuksessa olevista opiskelijoista myönnetään rahoitusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vaikuttavuusrahoituksen *kertoimista*, laskennasta, (*poist.*) ja laskentakriteereistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään valtakunnallisen opiskelijahyvintikyselyn väittämistä ja pisteetyksestä.

19 §
(Kuten HE)

4 luku

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen ja erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän perusteella järjestettävän koulutuksen rahoituksen määräytyminen

(20—22 § kuten HE)

23 §

Suoritusrahoitus

(1—4 mom. kuten HE)

Edellä 2—4 momentissa tarkoitettut tutkinnon ja koulutuksen osat otetaan huomioon niiden laajuuden perusteella. Laajuutena käytetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettujen tutkintojen perusteiden ja koulutuksen perusteiden mukaisia osaamispisteitä. Näyttötutkintona suoritettavissa ammatillisissa perustutkinnoissa tutkinnon osien laajuutena käytetään edellä mainittujen tutkinnon perusteiden mukaisia vastaavan tutkinnon osan osaamispisteitä.

24 §

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitusosuuden perusteena käytetään ammatillista perustutkintoa suorittavia opiskelijoita koskevia tietoja. Suoritteina otetaan huomioon varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden toteutuneiden tietojen mukainen:

(1—3 kohta Kuten HE)

4) opintojen keskeyttämisen vähentäminen, joka perustuu koulutuksen läpäisyn vuosittaiseen kasvuun;

5) *työnantajapalaute*.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen suoritteiden laskennasta ja käytettävistä mittareista. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään opiskelijahyvintikyselyn ja *työnantajapalautteen* väittämistä ja pisteetyksestä.

25—28 §
(Kuten HE)

5 luku

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen määräytyminen

29 §

Rahoitusosuudet

Edellä 3 §:n 1 momentissa *tarkoitettusta* oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen määrärahasta vähennetään 54 §:ssä tarkoitettu saamatta jäänyt rahoitus ja jäljelle jäävä määräraha jaetaan rahoitusosuuksien kesken seuraavasti:

(1—3 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

30 §
(Kuten HE)

31 §

Perusrahoitus

Perusrahoitusosuudessa suoritteita ovat opiskelijavuodet, joi­na otetaan huomioon va­rainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneiden kolmen kalenterivuoden aikana toteutuneiden opiskelijavuosien keskiarvot. Suoritteina huomioon otettava opiskelijavuosimäärä saadaan laskemalla yhteen kaikki toteutuneet opiskelijavuodet, joita painotetaan 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, erityisopetusta saaneiden opiskelijoiden toteutuneet opiskelijavuodet, joita painotetaan 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden toteutuneet opiskelijavuodet, joita painotetaan 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

(2—5 mom. kuten HE)

32 §

Suoritusrahoitus

Suoritusrahoitusosuudessa suoritteita ovat suoritettut ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ja näiden tutkintojen osat, joi­na otetaan huomioon varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneiden kolmen kalenterivuoden aikana toteutuneiden tutkintojen ja tutkinnon osien keskiarvot. Suoritteina huomioon otettavien tutkintojen määrä saadaan laskemalla yhteen kaikki suoritettut tutkinnot, joita painotetaan 6 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden suorittamat tutkinnot, joita painotetaan 4 momentissa tarkoitetulla tavalla. Suoritteina huomioon otettavien tutkinnon osien määrä saadaan laskemalla yhteen kaikki suoritettut tutkinnon osat, joita painotetaan sekä 3 että 6 momentissa tarkoitetulla tavalla, erityisopetusta saaneiden opiskelijoiden suorittamat tutkintojen osat, joita painotetaan sekä 2 että 3 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden suorittamat tutkintojen osat, joita painotetaan sekä 3 että 4 momentissa tarkoitetulla tavalla.

(2—6 mom. kuten HE)

33 §

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitusosuuden määräytymisperusteina käytetään opiskelijahyvinvointikyselyä, palautetta koulutuksen työelämävastaavuudesta, työnantajapalautetta sekä sitä, kuinka moni koulutuksen aloittaneista on suorittanut tutkinnon. Vaikuttavuusrahoitusosuudessa huomioon otettavat suoritteet muodostuvat varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen kalenterivuoden aikana kerätyn palautteen perusteella. Vaikuttavuusrahoitusosuuden laskennassa käytettävistä mittareista ja vaikuttavuusrahoitusosuuden laskentatavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. *Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään valtakunnallisen opiskelijahyvinvointikyselyn ja työnantajapalautteen väittämistä ja pisteytyksestä.*

6 luku

Oppisopimuskoulutuksen rahoituksen määräytyminen

34 §

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusosuudet

Edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitetusta oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen määrärahasta vähennetään 54 §:ssä tarkoitettu saamatta jäänyt rahoitus ja jäljelle jäävä määräraha jaetaan rahoitusosuuksien kesken seuraavasti:

(1—3 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

35 §

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusosuudet

Edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitetusta oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatil-

lisen lisäkoulutuksen määrärahaista vähennetään 54 §:ssä tarkoitettu saamatta jäänyt rahoitus ja jäljelle jäävä määräraha jaetaan rahoitusosuuksien kesken seuraavasti:

(1—3 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

36 §

Opiskelijavuosien laskenta oppisopimuskoulutuksessa

(1 mom. kuten HE)

Opiskelijavuosien laskennassa ei oteta huomioon niitä kalenteripäiviä, jolloin opiskelijan osallistuminen oppisopimuksensa mukaiseen koulutukseen on yhdenjaksoisesti keskeytynyt vähintään 45 kalenteripäivän ajan sairauden, työsopimuslain (55/2001) 4 luvussa tarkoitettun perhevapaan, asevelvollisuuden tai muun vastaavaan seikan vuoksi.

37 §

Perusrahoitus

(1—3 mom. kuten HE)

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi perustellusta syystä poiketa 1—3 momentissa säädetystä lisäsummalla tai rajoittamalla koulutuksen järjestäjän rahoituksen perusteena käytettävien suoritteiden määrää. Ministeriön tulee vahvistaessaan suoritteet turvata ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen jakautuminen alueellisesti tasapuolisesti koulutustarpeen mukaan.

38 ja 39§
(Kuten HE)

40 §

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitusosuuden määräytymisperusteina käytetään opiskelijahyvinvointikyseilyä, opiskelijan työelämäpalautetta, työnantajapalautetta ja sitä, kuinka moni koulutuksen aloittaneista suorittaa tutkinnon sekä tutkinnon

suorittaneiden työllistymistä. Vaikuttavuusrahoitusosuudessa huomioon otettavat suoritteet muodostuvat varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen kalenterivuoden aikana kerätyn palautteen perusteella. Vaikuttavuusrahoitusosuuden laskennassa käytettävistä mittareista ja vaikuttavuusrahoitusosuuden laskentatavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. *Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään valtakunnallisen opiskelijahyvinvointikyselyn ja työnantajapalautteen väittämistä ja pisteytyksestä.*

7 luku

Erityiset valtionavustukset

41—44§
(Kuten HE)

8 luku

Erinäiset säännökset

45—50 §

Valtion rahoitus ansio- ja liikennealentäjäkoulutukseen

(Kuten HE)

51 §

Tietojen tarkastus

Valtionapuviranomainen päättää 50 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi suoritettavista rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen Opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tarkastuksen myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tai tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajalla tulee olla riittä-

vä perehtyneisyys koulutuksen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

(2—6 mom. kuten HE)

52—57 §

Neuvottelumenettely

(Kuten HE)

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

58 §

Voimaantulo

(1—3 mom. kuten HE)

Lain 10 §:ää ei sovelleta myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuosille 2017 ja 2018.

(5 mom. kuten HE)

Lain 50 §:n 1 momenttia sovelletaan oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa 1 päivästä tammikuuta 2016. (Uusi)

59 §

Opiskelijavuosien ja lukion oppimäärän laskentaa koskevat siirtymäsäännökset lukiokoulutuksessa

(1—3 mom. kuten HE)

(Poist.)

(4 mom. kuten HE 5 mom.)

60 §

Lukiokoulutuksen harkinnanvaraista rahoitusta ja rahoitusosuuksia koskevat siirtymäsäännökset

Poiketen siitä, mitä 19 §:n 2 momentissa säädetään harkinnanvaraisesta rahoituksesta, vuosina 2017—2021 harkinnanvaraiselle rahoitukselle varataan enintään 0,8 prosenttia. *Mitä edellä on säädetty harkinnanvaraiselle rahoitukselle varattavasta määrästä, ei koske erityisen koulutustehtävän harkinnanvaraiselle rahoitukselle varattavaa määrää.*

(2 mom. kuten HE)

61—63 §

(Kuten HE)

64 §

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien huomioiminen oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa

Poiketen siitä, mitä 23 §:n 4 momentissa säädetään, käytettäessä rahoituksen määräytymisperusteena vuosina 2013—2016 suoritettuja tutkintoja suoritteina otetaan huomioon se osuus suoritettujen tutkintojen määrästä, joka vastaa kyseisenä vuonna tutkinnon suorittaneiden vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien suhteellista osuutta kaikista tutkinnon suorittaneista.

65—69 §

(Kuten HE)

2.

Laki

lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (629/1998) 28 §:n 1 momentti, 34 §:n 2 momentin 4 kohta ja 35 §, sellaisina kuin niistä on 34 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 1445/2009, sekä
lisätään 24 §:ään uusi 3 ja 4 momentti sekä 25 §:ään uusi 4 momentti, sellaisina kuin niistä on 24 § osittain laissa 1044/2013 ja 25 § osittain laissa 1268/2013, seuraavasti:

24—28 §
 (Kuten HE)

(Kuten HE)
 5) edellä 9 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta; *tai (uusi)*
 6) *poissa olevaksi ilmoittautumista. (Uusi)*

34 §

Muutoksenhaku

(Kuten HE)
Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin *hallintolaissa (434/2003)* säädetään, jos päätös koskee:

(Kuten HE)
 (Kuten laki /)

35 §
 (Kuten HE)

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

3.

Laki

ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 44 §:n 3 momentin 4 kohta ja 46 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 44 §:n 3 momentin 4 kohta laissa 951/2011 ja 46 §:n 1 momentti laissa 1072/2005, sekä
lisätään lakiin uusi 27 d, 31 a ja 31 b § seuraavasti:

27 d §
 (Otsikko kuten HE)
 (Pykälä kuten HE)

31 a §
 (Kuten HE)

31 b §
 (Kuten HE)

44 §

Muutoksenhaku

(Kuten HE)

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

(Kuten HE)

(Kuten laki /)

(kuten HE)

5) 34 a §:ssä säädettyä huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta; tai (uusi)

6) 31 b §:ssä tarkoitettua poissa olevaksi ilmoittautumista. (Uusi)

46 §

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

1. *Eduskunta edellyttää, että sääntelyn tosiasiallisia vaikutuksia sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen seurataan tarkoin ja siten, että mahdollistetaan vuoden 2018 loppuun mennessä kokonaisarvio uudistuksesta, ja ryhdytään toimenpiteisiin, jos nuorten tosiasialliset ja yhtäläiset mahdollisuudet saada koulutusta heikkenevät.*

2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää toisen asteen koulutuksen rahoitusuudistukseen sisältyvien järjestäjien saaman rahoituksen suhteellisuuteen ja järjestäjäkohtaisen rahoituksen heikkoon ennustettavuuteen liittyvät ongelmat, ja turvaa erityisen tehtävän saaneiden lukioiden rahoituksen ja muut toimintaedellytykset. Hallituksen tulee antaa asiasta sivistysvaliokunnalle selvitys vuoden 2018 loppuun mennessä.*

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Inkeri Kerola /kesk
jäs. Ritva Elomaa /ps
Eeva-Johanna Eloranta /sd (osittain)
Jukka Gustafsson /sd (osittain)
Leena Harkimo /kok
Pauli Kiuru /kok
Sanna Lauslahti /kok (osittain)
Silvia Modig /vas

Mika Niikko /ps
Ville Niinistö /vihr
Mikaela Nylander /r
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /kesk
Simo Rundgren /kesk
Pauliina Viitamies /sd
vjäs. Pietari Jääskeläinen /ps
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.

VASTALAUSE

Perustelut

Pienen maamme vahvuus on, että jokaisella suomalaisella on vanhempien varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Erityisesti alueellisesti kattava toisen asteen lukio- ja ammatillinen koulutus on korkean osaamisemme tärkeä kivijalka. Suurin osa nuorista suorittaa toisen asteen koulutuksen tutkinnon.

Hallitus päätti rakennepoliittisen ohjelmansa yhteydessä, että se aikoo vähentää toisen asteen koulutuksen kokonaismenoja 260 miljoonalla eurolla. Tämä on noin kymmenen prosenttia lukioiden ja ammatillisen koulutuksen kokonaisuudesta. Kokonaisuudessaan hallitus on tähän mennessä tehnyt koulutukseen yhteensä 1,7 miljardin euron leikkaukset, joista noin 500 miljoonaa euroa on kohdistunut toisen asteen koulutukseen.

Nyt käsitellyssä olevista 260 miljoonan euron leikkauksista 191 miljoonaa euroa on tarkoitus toteuttaa vähentämällä toisen asteen koulutuksen rahoitusta sekä muuttamalla sen määräytymisperusteita.

Toisen asteen koulutuksen rahoitusta koskevan hallituksen esityksen suurimpana ongelmana voidaan pitää sen puutteellista vaikutusten arviointia. Ei ole selvitetty esimerkiksi sitä, mitkä olisivat rahoitusjärjestelmän ja mahdollisen järjestäjäverkon uudistamisen yhteisvaikutukset.

Perustuslakivaliokunta on kritisoinut omassa lausunnossaan voimakkain sanankääntein tehtyä lainvalmistelua. Perustuslain takaamat sivistykselliset oikeudet saattavat olla uhattuina, koska on mahdotonta ennakoita, mihin leikkauksilain hyväksyminen johtaisi. Jokaisella suomalaiselle pitäisi olla mahdollisuudet opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Lain hyväksyminen heikentäisi näitä mahdollisuuksia merkittäväällä tavalla.

Hallituksen esityksen tavoitteena on muuttaa toisen asteen koulutuksen rahoitusjärjestelmä suorituksia ja vaikuttavuutta painottavaan suun-

taan. Tämä on sinällään kannettava lähtökohta. Esitetty rahoitusmalli on kuitenkin vaikeaselkoinen ja koulutuksen järjestäjille vaikeasti ennakoitava. Suurin ongelma on kuitenkin siinä, että rahoitusperusteita ollaan muuttamassa samanaikaisesti massiivisten leikkausten kanssa.

Toisen asteen koulutuksessa on tulevana vuosina paljon kehitettävää. Yhteiskunnan muutos sekä ikäluokkien pienentyminen ja julkisen talouden tilanne asettavat myös koulutukselle suuret haasteet.

Nyt valittu toimintalinja ei johda kuitenkaan kestävään lopputulokseen. Hallitus ei halua uudistaa koulutusta, vaan se ainoastaan toteuttaa leikkauksia kaavamaisella tavalla unohtaen koulutuksen sisällöllisen kehittämisen. Kaavaillut säästöt tarkoittaisivat jopa joka kolmannen oppilaitoksen sulkemista ja koulutuksen keskittämistä suurimpiin kaupunkeihin.

Hallitus on väittänyt, ettei esityksissä ole kysymys oppilaitosten lakkauttamisesta vaan toiminnan tehostamisesta ja hallinnon karsimisesta. Nämä väitteet eivät kuitenkaan pidä paikkaansa. Vaikka pitkällä aikavälillä on mahdollista saada aikaan säästöjä myös koulutuksen hallinnon uudistamisesta, on huomioitava, että nyt suunnitellut leikkaukset tarkoittavat pääasiassa aloituspaikkojen karsimista ja koulutuksen järjestäjille maksettavan rahoituksen leikkaamista.

Erityisesti kunnat ovat epävarmoja siitä, kuinka kauan ne voivat jatkaa itsenäisinä koulutuksen järjestäjinä. Varsinkin lukiokoulutuksen järjestäjästä valtaosa on kuntia. Lukioverkon muutokset heijastuvat väistämättä myös perusopetukseen. Etenkin pienemmillä paikkakunnilla opettajan virkaan kuuluu usein opetusta lukiossa ja peruskoulussa. Jos lukio lakkaa, voi olla mahdoton saada pätevää aineopettajaa yksinomaan peruskoulun tunneilla.

Toisen asteen koulutuksen leikkauksille on olemassa vaihtoehto ja yhtenä vaihtoehtona rahoituksen vähentämisen ja oppilaitosten sulke-

misen sijaan voidaan uudistaa koulutuksen sisältöjä ja rakenteita. Näin on mahdollista päästä pitkällä aikavälillä vastaaviin säästöihin kuin mitä hallitus tavoittelee vaarantamatta kuitenkaan koulutuksen laatua, mikäli säästöt nähdään tarpeellisina.

Toisen asteen koulutusta pitää kehittää lisäämällä koulutuksen työelämälähtöisyyttä, purkamalla päällekkäisyyksiä ja raja-aitoja sekä remontoimalla koulutuksen tieto- ja johtamisjärjestelmät.

Vaikka lukiolla ja ammatillisella koulutuksella on omat erityistehtävänsä. Toisten asteen koulutuksessa on kuitenkin syytä etsiä yhteistyömahdollisuuksia, joilla voidaan vahvistaa alueellisen koulutuksen vetovoimaisuutta ja edellytyksiä.

Uuden oppimiskulttuurin ja -teknologian leviämistä on tuettava erilaisin kokeilun. Opetuksen sisältöjen sekä menetelmien tiukkaa normitusta on purettava ja jätettävä tilaa ammattitaitoisten opettajien luovuudelle sekä paikallisesti sopiville ratkaisuille.

On myös lähdeävä karsimaan koulutuksen päällekkäisyyksiä. Esimerkiksi ministeriöt tarjo-

avat jopa samaa tuotetta ja hallinnointi on pahimmillaan kolminkertaista. Tämän työn voi aloittaa Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön päällekkäisyyksiä purkamalla. Koordinoimattomat rahavirrat erilaisine rahoituksen perusteineen ja ohjausjärjestelmineen takaavat sen, että hallintoon kuluu eri tasoilla tietojärjestelmineen kymmeniä miljoonia euroja turhaan.

Toisen asteen koulutuksessa ja sen kehittämässä on siis paljon mahdollisuuksia. Hallituksen kaavamaiset leikkausesitykset kuitenkin vaarantavat näiden mahdollisuuksien hyödyntämisen. Toisen asteen koulutuksen uudistaminen onkin aloitettava puhtaalta pöydältä. Tulevan hallituksen ja eduskunnan on löydettävä ratkaisut, joilla se tukee koulutuksen järjestäjiä kehittämään lukio- ja ammatillista koulutusta. Koko Suomen ääni on saatava valmisteluun mukaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2015

Inkeri Kerola /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Simo Rundgren /kesk
Ritva Elomaa /ps

Pietari Jääskeläinen /ps
Mika Niikko /ps
Silvia Modig /vas
Ville Niinistö /vihr